

BE-A0510_002031_002411_DUT

**Inventaris van het archief van de
Tewerkstellingsdienst voor de Belgische
Geïnterneerden in Lausanne, 1916-1919 / H.
Vanden Bosch**

**Het Rijksarchief in België
Archives de l'État en Belgique
Das Staatsarchiv in Belgien
State Archives in Belgium**

This finding aid is written in Dutch.

BESCHRIJVING VAN HET ARCHIEF:	3
Raadpleging en gebruik	4
Voorwaarden voor de raadpleging.....	4
Geschiedenis van archiefvormer en archief	5
Archiefvormer.....	5
Naam.....	5
Geschiedenis.....	5
Archief.....	6
Geschiedenis.....	6
Inhoud en structuur	7
Ordening.....	7
 BESCHRIJVING VAN DE SERIES EN ARCHIEFBESTANDELEN	 9
I. TEWERKSTELLING.....	9
1 - 6 Ingekomen brieven. 1916-1919.....	9
9 - 10 Ingekomen brieven van Zwitserse firma's i.v.m. werkaanbiedingen. 1916-1918.....	10
II. UITGAVE VAN EEN TIJDSCHRIFT VOOR DE BELGISCHE GEÏNTERNEERDEN.....	11
III. HULPVERLENING.....	12
IV. ONDERWIJS.....	13
V. DOCUMENTATIE.....	14

Beschrijving van het archief:

Naam archiefblok:

WO 1. Tewerkstellingsdienst voor de Belgische geïnterneerden in Lausanne

Periode:

1916 - 1919

Archiefbloknummer:

BE-A0510.1418

Omvang:

- Laatste inventarisnummer: 37
- Omvang geïnventariseerd: .8 m

Archiefbewaarplaats:

Algemeen Rijksarchief / Archives générales du Royaume

Archiefvormers:

Eerste Wereldoorlog, 1914-1918

Tewerkstellingsdienst voor de Belgische Geïnterneerden in Lausanne, 1916-1919

Raadpleging en gebruik

VOORWAARDEN VOOR DE RAADPLEGING

Het archiefbestand is vrij raadpleegbaar.

Geschiedenis van archiefvormer en archief

ARCHIEFVORMER

NAAM

Tewerkstellingsdienst voor de Belgische Geïnterneerden in Lausanne.

GESCHIEDENIS

Bij de aankomst van de Belgische geïnterneerde krijgsgevangenen in Zwitserland had de overheid weinig of geen voorzieningen getroffen. Op vlak van huisvesting, kleding en voeding moest in allerijl geïmproviseerd worden. Tal van liefdadigheidsorganisaties werden spontaan opgericht om de ergste nood te lenigen. Ook de Belgische staat deed zijn duit in het zakje maar de opvang, verzorging en het levensonderhoud van de geïnterneerden brachten zware uitgaven mee voor de zwaar geteisterde Belgisch schatkist. Daarom werd spoedig een regeling getroffen waardoor de geïnterneerden wiens gezondheidstoestand het toeliet, met toelating van de lokale overheid, tewerkgesteld konden worden in de Zwitserse nijverheid. Deze personen moesten dan zelf instaan voor hun levensonderhoud en kregen geen soldij meer. Zij genoten wel een grotere vrijheid en een betere financiële situatie.

De Tewerkstellingsdienst voor de Belgische geïnterneerden in Lausanne (Rue du petit-chêne 22), in feite een onderafdeling van het Belgisch Bureau, speelde hier een centrale rol. Directeur Octave Maus¹ centraliseerde de aanvragen van geïnterneerden tot tewerkstelling en de werkaanbiedingen van Zwitserse bedrijven. Hiervoor ploos hij de vacatures in de lokale dagbladen uit en plaatste zelf aankondigingen met aanbieding van de beschikbare Belgische werkkrachten. Verder hield Maus fiches bij van elke tewerkgestelde geïnterneerde (die helaas niet bewaard bleven) en voerde een uitgebreide briefwisseling met de Zwitserse werkgevers en de geïnterneerden. Bij dit werk werd hij bijgestaan door de heren Émile Mineur, Jean Gaillard en Hubert Geeraerts.

Tevens hield de Tewerkstellingsdienst de lijsten van de geïnterneerden bij die in staat waren om te werken. Zwitserse artsen beoordeelden of men in aanmerking kwam voor tewerkstelling. Vermits de Zwitserse vakbonden gekant waren tegen de concurrentie van buitenlandse werknemers, moest er wel een tekort zijn aan autochtone werkkrachten in de betreffende sector. Een speciale tewerkstellingscommissie moest geval per geval haar goedkeuring geven.

1 Octave Maus (12/06/1856-26/11/1919) was advocaat en letterkundige. Hij liep als advocaat stage bij Edmond Picard met wie hij het toonaangevende tijdschrift "L'art moderne" stichtte. Hij was tevens oprichter van "L'association des XX" in 1884, kenner van de schilderkunst, een getalenteerd musicus, schrijver van vele bijdragen in allerhande kranten en tijdschriften, een groot reiziger, directeur van de "Libre esthétique" en de eerste voorzitter van de Vereniging van Belgische Schrijvers (1902-1919) (DE SEYN E., Dictionnaire biographique des sciences, des lettres et des arts en Belgique, dl.2, 732.)

Toen Victor Yseux, de secretaris van de Belgische Middendienst voor de Krijgsgevangenen, eind mei 1918 naar Zwitserland reisde om zich te vergewissen van de werking in Zwitserland, vroeg hij Octave Maus en E.H. De Munnynck een tijdschrift voor de Belgische geïnterneerden uit te geven naar Frans voorbeeld. Er zouden vijf geïllustreerde nummers verschijnen van het tweetalige blad " *Het Belfort - Le Beffroi*".

ARCHIEF

GESCHIEDENIS

Dit archief werd door Fernand Peltzer geschonken op 16 april 1923 aan de Commissie voor de Oorlogsarchieven (E 931).

Inhoud en structuur

ORDENING

Vermits er in de oorspronkelijke plaatsingslijst (BE15) geen spoor te bekennen was van enige ordening, besloten we het archiefbestand volgens activiteit te ordenen. Volgende onderwerpen komen aan bod: tewerkstelling, uitgave van een tijdschrift voor geïnterneerden, hulpverlening, onderwijs en documentatie.

Taal en schrift van de documenten

De archiefstukken werden in het Frans opgesteld.

Beschrijving van de series en archiefbestanddelen

I. TEWERKSTELLING

1 - 6 INGEKOMEN BRIEVEN. 1916-1919

- 1** A-E. juni 1916 - januari 1917.
1916-1917 1 pak
Tewerkstellingsdienst voor de Belgische Geïnterneerden in Lausanne, 1916-1919Eerste Wereldoorlog, 1914-1918
- 2** F-V. juni 1916 - januari 1917.
1916-1917 1 pak
Tewerkstellingsdienst voor de Belgische Geïnterneerden in Lausanne, 1916-1919Eerste Wereldoorlog, 1914-1918
- 3** B-E. februari 1917 - mei 1918.
1917-1918 1 pak
Tewerkstellingsdienst voor de Belgische Geïnterneerden in Lausanne, 1916-1919Eerste Wereldoorlog, 1914-1918
- 4** F-Q. februari 1917 - mei 1918.
1917-1918 1 pak
Tewerkstellingsdienst voor de Belgische Geïnterneerden in Lausanne, 1916-1919Eerste Wereldoorlog, 1914-1918
- 5** R-Z. februari 1917 - mei 1918.
1917-1918 1 pak
Eerste Wereldoorlog, 1914-1918Tewerkstellingsdienst voor de Belgische Geïnterneerden in Lausanne, 1916-1919
- 6** A-Z. mei 1918 - augustus 1919.
1918-1919 1 pak
Tewerkstellingsdienst voor de Belgische Geïnterneerden in Lausanne, 1916-1919Eerste Wereldoorlog, 1914-1918
- 7** Ingekomen brieven en facturen (vooral i.v.m. het Hulpcomité voor de Belgische Geïnterneerden in de regio Montreux). 1916-1918 .
1916-1918 1 pak
Tewerkstellingsdienst voor de Belgische Geïnterneerden in Lausanne, 1916-1919Eerste Wereldoorlog, 1914-1918
- 8** Ingekomen brieven van verschillende medewerkers van het Belgisch Gezantschap in Bern aan attaché Octave Maus i.v.m. de tewerkstelling en de uitreiking van paspoorten. 1916-1919.
1916-1919 1 pak
Tewerkstellingsdienst voor de Belgische Geïnterneerden in Lausanne, 1916-1919Eerste

Wereldoorlog, 1914-1918

**9 - 10 INGEKOMEN BRIEVEN VAN ZWITSERSE FIRMA'S I.V.M.
WERKAANBIEDINGEN. 1916-1918**

- 9** 1916-1917.
1916-1917 1 pak
Tewerkstellingsdienst voor de Belgische Geïnterneerden in Lausanne, 1916-1919Eerste
Wereldoorlog, 1914-1918
- 10** 1918
1918 1 pak
Tewerkstellingsdienst voor de Belgische Geïnterneerden in Lausanne, 1916-1919Eerste
Wereldoorlog, 1914-1918
- 11** Ingekomen brieven van Zwitserse firma's i.v.m. werkaanbiedingen (vaak
verkeerdelijk gericht aan het Centraal Hulpcomité voor de Belgische
Geïnterneerden in Zwitserland. 1917-1918.
1917-1918 1 pak
Tewerkstellingsdienst voor de Belgische Geïnterneerden in Lausanne, 1916-1919Eerste
Wereldoorlog, 1914-1918
- 12** Ingekomen brieven van de regionale commissies i.v.m. werk-aanbiedingen.
1916-1918.
1916-1918 1 pak
Tewerkstellingsdienst voor de Belgische Geïnterneerden in Lausanne, 1916-1919
- 13** Lijsten van tewerkgestelde geïnterneerden met vermelding van hun naam,
beroep, bedrijf en werkplaats. 1916-1918.
1916-1918 1 pak
Tewerkstellingsdienst voor de Belgische Geïnterneerden in Lausanne, 1916-1919
- 14** Betaalde facturen. 1917-1919.
1917-1919 1 omslag
Tewerkstellingsdienst voor de Belgische Geïnterneerden in Lausanne, 1916-1919
- 15** Aanvragen van geïnterneerden tot repatriëring en tot het verkrijgen van
verloven en paspoorten. 1917-1918.
1917-1918 1 omslag
Tewerkstellingsdienst voor de Belgische Geïnterneerden in Lausanne, 1916-1919

II. UITGAVE VAN EEN TIJDSCHRIFT VOOR DE BELGISCHE GEÏNTERNEERDEN

- 16** Ingekomen brieven en minuten van uitgaande brieven van Octave Maus i.v.m. de uitgave van *Le Belfroi/Het Belfort*. 1918. 1 omslag
1918
Tewerkstellingsdienst voor de Belgische Geïnterneerden in Lausanne, 1916-1919
- 17** Tijdschrift getiteld *Le Belfroi. Bulletin pour les internés et les colonies belges en Suisse. Het Belfort. Tijdschrift voor de Belgische geïnterneerden en Belgen in Zwitserland*nrs. 1-5. 15 augustus 1918 - 5 december 1918. 5 delen
1918
Tewerkstellingsdienst voor de Belgische Geïnterneerden in Lausanne, 1916-1919

III. HULPVERLENING**18**

Register waarin aantekening werd gehouden van de verdeling van kledij en
wol. 1916-1917.

1916-1917

1 deel

Tewerkstellingsdienst voor de Belgische Geïnterneerden in Lausanne, 1916-1919

IV. ONDERWIJS

- 19** Circulaires betreffende de examenjury's. 1918. 1 omslag
1918
Tewerkstellingsdienst voor de Belgische Geïnterneerden in Lausanne, 1916-1919
- 20** Verwelkomingsbrief van de Commission Romande des Internés met voorstelling van de verschillende diensten. (1916). 2 stukken
Tewerkstellingsdienst voor de Belgische Geïnterneerden in Lausanne, 1916-1919
- 21** Brochure getiteld "*Appel au travail*" van de Commission Romande des Internés i.v.m. met de opleidingsmogelijkheden. 1918. 1 stuk
1918
Tewerkstellingsdienst voor de Belgische Geïnterneerden in Lausanne, 1916-1919
- 22** "*Rapport sur le service des études des internés belges en Suisse*" opgesteld door dhr. Jean Spiltoir ('inspecteur des études des internés belges en Suisse'). 1918. 1 stuk
1918
Tewerkstellingsdienst voor de Belgische Geïnterneerden in Lausanne, 1916-1919
- 23** Afscheidsbrief van de Commission Romande des Internés ter ere van het vertrek van de Belgische vluchtelingen en geïnterneerden. 1918. 2 stukken
1918
Tewerkstellingsdienst voor de Belgische Geïnterneerden in Lausanne, 1916-1919
- 24** Verslag getiteld '*Le ravitaillement intellectuel et moral des internés alliés. 2e rapport de la Commission Romande des Internés (1 juillet 1917 - 31 janvier 1919)*'. 1919. 1 deel
1917-1919
Tewerkstellingsdienst voor de Belgische Geïnterneerden in Lausanne, 1916-1919
- 25** GEISENDORF-DESGOUTTES Th. *Trois ans d'action intellectuelle et morale au milieu des internés alliés. Exposé général du travail de la Commission Romande des Internés (1916-1919)*. 1919. 1 deel
1919
Tewerkstellingsdienst voor de Belgische Geïnterneerden in Lausanne, 1916-1919
- 26** Rapport getiteld "*Un chapitre de l'internement en Suisse. L'instruction post-scolaire organisée par la Commission Romande des Internés*" opgesteld door F.B. Maillard. 1919. 2 stukken
1919
Tewerkstellingsdienst voor de Belgische Geïnterneerden in Lausanne, 1916-1919

V. DOCUMENTATIE

- 27** Blanco briefpapier verspreid door de Commission Romande des internés.
z.d. 1 omslag
Tewerkstellingsdienst voor de Belgische Geïnterneerden in Lausanne, 1916-1919
- 28** Blanco enveloppen verspreid door de Commission Romande des Internés.
z.d. 1 omslag
Tewerkstellingsdienst voor de Belgische Geïnterneerden in Lausanne, 1916-1919
- 29** Blanco prentbriefkaarten uitgegeven door de Commission Romande des
Internés. z.d. 1 omslag
Tewerkstellingsdienst voor de Belgische Geïnterneerden in Lausanne, 1916-1919
- 30** Specimen van de bestelkaart van de Commission Romande des Internés. z.d.
1 omslag
Tewerkstellingsdienst voor de Belgische Geïnterneerden in Lausanne, 1916-1919
- 31** Brochure ' *Les réfugiés belges en Suisse. Réception et hospitalisation dans
le Canton de Vaud*', Lausanne. 1915. 1 deel
1915
Tewerkstellingsdienst voor de Belgische Geïnterneerden in Lausanne, 1916-1919
- 32** Dagblad *La Patrie Suisse. Journal illustré*nr. 554 met een kort artikel en foto
over de opvang van enkele Belgische vluchtelingen in de vrijmetselaarsloge
van Neuchâtel. 16 december 1914. 1 stuk
1914
Tewerkstellingsdienst voor de Belgische Geïnterneerden in Lausanne, 1916-1919
- 33** Foto's van de Belgische vluchtelingen die gehuisvest waren in de
vrijmetselaarsloge van Neuchâtel. 1914-1915. 3 stukken
1914-1915
Tewerkstellingsdienst voor de Belgische Geïnterneerden in Lausanne, 1916-1919
- 34** Programma van de lezing door Octave Maus " *Les maîtres du lied français*"-
ten voordele van het Oeuvre de ravitaillement de la Belgique en de Caisse de
secours van de stad Lausanne- in het Conservatorium van Lausanne op 10
mei 1915. 1915. 2 stukken
1915
Tewerkstellingsdienst voor de Belgische Geïnterneerden in Lausanne, 1916-1919
- 35** Programma van de muzikale voorstelling " *L'arche de Noé*" door dhr. en
mevr. Maus op 15 april 1916 in het Hôtel Beau-Séjour in Lausanne. 1916.

1916

Tewerkstellingsdienst voor de Belgische Geïnterneerden in Lausanne, 1916-1919

36

Souvenir van de manifestatie van 5 januari 1919 waarbij de in Lausanne verblijvende Belgen hun dankbaarheid betuigden aan de inwoners van het kanton Vaud. 1919.

1919

Tewerkstellingsdienst voor de Belgische Geïnterneerden in Lausanne, 1916-1919

37

Medailles met opschrift " *A nos chers enfants belges. Souvenirs de la Suisse 1915-1919* " -vervaardigd door Huguenin Frères & Co in Le Locle- en uitgereikt aan de in Zwitserland gehospitaliseerde kinderen. 1919.

1915-1919

2 stukken

Tewerkstellingsdienst voor de Belgische Geïnterneerden in Lausanne, 1916-1919